

Русское государственное право. – Т. II – СПб. 1903.; Коркунов Н. М. Лекции по общей теории права. 9-е изд. – СПб., 1909. 5. Владимирский-Буданов М. Ф. Обзор истории русского права. Пг.; Киев, 1915. 6. Вернадский Г. В. Обзор истории права Русского государства XVIII–XIX вв. (Период империи). – Прага, 1924. 7. Ленинградский институт истории, философии и лингвистики // Университеты и научные учреждения. – М.: ОНТИ, 1935. 8. Кочаков Б. М. Источниковедение русского законодательного акта XIX в. Дис. на соиск. ст. канд. ист. наук // Архив Спб. ФИРИ РАН. – Ф. 276, оп. 2, д. 75. 9. Сетевой биографический словарь историков Санкт-Петербургского университета XVIII–XX вв. – СПб., 2012–2014. 10. Кочаков Б. М. Русский законодательный документ XIX–XX веков // Вспомогательные исторические дисциплины. – М., Л., 1937. – С. 319–371. 11. Там же. – С. 321. 12. Там же. – С. 320. 13. Там же. – С. 322. 14. Там же. – С. 324. 15. Там же. – С. 325. 16. Там же. – С. 327. 17. Там же. – С. 336. 18. Там же. – С. 360. 19. Там же. – С. 364. 20. Там же. – С. 365.

Samoilenko O. O. Kochakov B. M. and his study of the origin of the Russian legislative document XIX–XX centuries

The main stages of the life and career of B. M. Kochakov and his achievements in the study of the Russian legislative document are highlighted. We study them to study the origin of the law, as well as clerical work mechanism for the development of his literary and legal forms of expression of the law. In «Russian legal document XIX – XX centuries» great attention is paid to the main stages of the passage of legislation of XIX–XX centuries, the analysis of the specific forms specific to each of these stages. The question – what is a legal document and what kind of written records of activities of government agencies should be assigned to this group.

Is considered four main stage of passage of the law: 1 – a legislative initiative, 2 – development (drafting and negotiating) proposed legislation, 3 – approval or authorization, 4 – disclosure. It is noted that each of these stages are inherent in the specific documentary form. Each of them is considered. As we can see, before you get legal status, the bill goes through several stages of development and preparation. Many government agencies, politicians, various social groups took part in its development and provided him a different effect, and only after approval of the project, and the king of its publication, he received the legal status of the law. It concludes that the documentation of legal institutions is of outstanding importance for historians and lawyers. As noted by B. M. Kochakov, knowledge of record keeping laws much easier task of scientists, as all documents are moved and postponed in certain matters, like the established order. Knowing these laws, the researchers will be able to know where the deposited documents that interests them.

Key words: law, outsourcing mechanism, the stage of the legislative process, project, petition.

УДК 340 (091); 340.13.

А. Ю. ІВАНОВА
кандидат юридичних наук

**СУДІВНИЦТВО СТАРШИНСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ
В АРМІЇ УНР**

Стаття є спробою на підставі нововиявлених архівних документів окреслити основні аспекти проблеми місця старшинського самоврядування в армії УНР в системі військового урядування в УНР загалом. Головну увагу приділено визначенню ролі та

місія судових органів старшинського самоврядування армії УНР, розглянуто й узагальнено нормативну базу та судову практику судів честі різних підрозділів армії УНР періоду української революції 1917–1921 рр.

Ключові слова: історія права, джерела права, українська революція 1917–1921 рр., старшинське самоврядування, судівництво старшинського самоврядування, армія УНР, суди честі армії УНР.

Иванова А. Ю. Суд старшинского самоуправления в армии УНР

Статья является попыткой на основании вновь открытых архивных документов очертить основные аспекты места старшинского самоуправления в армии УНР в системе военного управления в УНР в целом. Особое внимание уделено определению роли и места судебных органов старшинского самоуправления армии УНР, рассмотрена и обобщена нормативная и судебная база судов чести различных подразделений армии УНР периода украинской революции 1917–1921 гг.

Ключевые слова: история права, источники права, украинская революция 1917–1921 гг. старшинское самоуправление, суд старшинского самоуправления армии УНР, армия УНР, суды чести армии УНР.

Ivanova A. Yu. Judiciary of the officers' self-government in the UNR Army

The paper, based on newly discovered archival documents, outlines the main aspects of the place of the officers' self-government of the UNR army in military administration of the UNR system. Particular attention is paid to the role and place of the judiciary of the officers' self-government of the UNR Army, reviewed and summarized the regulatory framework and the judicial courts of honor of various army divisions of the UNR period of the Ukrainian revolution of 1917–1921.

Key words: history of law, sources of law, Ukrainian revolution 1917–1921, officers' self-government, judiciary in the UNR Army, the UNR army, courts of honor in the UNR Army.

Старшинське самоврядування в армії української держави початку ХХ ст. – явище малодосліджене навіть для військових істориків. І хоча спостерігати його усталені органи можна радше не на загальновійськовому рівні, а в окремих структурних підрозділах, однак вплив їх на суспільно-правові відносини у війську був незаперечним. Діяльність таких органів була нормативно регламентована, існували спеціальні судові органи – суди честі¹. Водночас місце і роль старшинського самоврядування в системі військового урядування армії УНР загалом досі залишаються нез'ясованими.

Цілком зрозуміло, що явище це не нове. Однак потреба у формалізації виникла саме у період революції, адже стосовно товариства офіцерів в Російській імперії не йдеться про якусь зареєстровану організацію, тоді як громади старшин армії УНР мали свої зареєстровані статuti, протоколи заснування та засідань та інші офіційні атрибути.

Перша документальна інформація про «Громаду старшин» – це документи щодо заснування 15 листопада 1919 р. у Кам'янці (Кам'янець-Подільському, тодішній столиці УНР) Громади Старшин Армії УНР, або Громади Старшин. Надалі в умовах Першого зимового походу, ймовірно, реальна організаційна робота Громадою не здійснювалася, а тому проект Статуту Громади старшин української армії з'явився лише 23 квітня 1920 р., Він був укладений в м. Бересть (Брест-Литовському)² і проголошував, що Громада старшин Укра-

їнської армії є наступником «Громади Старшин», заснованої в Кам'янці 15 листопада 1919 р.

Метою заснування «Громади старшин української армії» проголошувалось: 1) об'єднання всієї старшини армії, 2) суспільність для підйому національного духу і зміцнення його серед членів громади, 3) виховання в національному дусі військовослужбовців, 4) поширення наукового ступеню старшини, 5) проведення в життя гуманно-демократичних ідей, 6) матеріальна допомога і самопоміч.

Інформація про подальшу діяльність загальноармійської громади є дуже обмеженою, однак відомо про діяльність аналогічних громад при окремих військових одиницях та в таборах інтернованих військовиків армії УНР. Зокрема, зустрічаються згадки про українську громаду в офіцерському таборі Гановер Мюнден, громаду українських старшин у таборі Ланпут (Польща)³, а також про самоврядні судові органи в таборах Вадовіце (Польща), Пікулице (Польща), Німецькому Яблоннім (Чехословаччина).

Показовою є історія утворення Громади старшин у таборі в Пйотрков (Польща)⁴, в якому розмістився Генеральний штаб Армії УНР. 13 квітня 1921 р. тут відбулися збори запрошених ініціативною групою для організації громади старшин штаба дієвої армії. Всього на зборах були присутні 25 осіб, якими було ухвалено статут громади старшин в 43-х параграфах. Метою громади старшин визначалося 1) об'єднання старшин і урядовців штаба дієвої армії під гаслом «Самостійна незалежна Україна, честь і честигідність», 2) піднесення на належну височінь старшин і урядовців штаба дієвої армії і захист старшинської гідності, 3) популяризація серед старшинства ідеї регулярності армії в дусі національному по зразку республіканських армій, 4) піднесення науково-військового стану старшин, 5) належне ставлення до козаків Української армії, 6) захист старшинських інтересів та інтересів Української армії загалом перед Вищою владою, 7) самопоміч і матеріальна допомога інвалідам, хворим і родинам забитих та померлих старшин і урядовців штаба дієвої армії, 8) боротьба зі злочинним і шкідливим елементом в Українській армії, тобто: ренегатством, саботажем, самозванством, крадіжкою, провокацією, зневагою національно-державної ідеї, русифікаторством і москвофільством, отаманістю та іншими вчинками, які плямують як звання старшин, так і загалом честь Української армії, 9) домагання кари тим, хто своєю поведінкою плямує звання старшин і престиж Української армії, 10) популяризація і поширення ідей Громади старшин поміж частинами Української армії.

На зборах постановили звернутися до начальника штабу Дієвої армії УНР з клопотанням затвердити статут. Однак, 28 травня 1921 р. була дана така резолюція тодішнього командарма і військового міністра М. Д. Безручка: «проти Громади і статуту нічого не маю, але штаб розформовується й заснування Громади зараз недоцільно».

Зберігся також Статут громади старшин табору Стрількове (Стшалково, Польща) Армії УНР від 19 листопада 1921 р. Цей Статут розроблявся на базі Статуту громади старшин Генерального штабу, багато в чому збігався з ним. Зокрема, метою існування громади старшини визначалися майже тотожні пункти: 1) об'єднання старшини і урядовців в таборі Стрількове під гаслом

«Самостійна народня Україна, військова і національна дисципліна, єдність і громадська чесність»; 2) піднесення на належну височинь старшин та урядовців табору і захист старшинської гідності; 3) підняття в армії дисципліни, патріотизму, свідомості обов'язку, мужності, безкористя, терпеливості та ідейної витривалості; 4) поширення і захист національно-державної ідеї у війську УНР; 5) піднесення науково-військового стану і національної свідомості серед вояцтва, загалом, і серед членів Громади; зокрема; 6) активне сприяння боротьбі зі злочинним і шкідливим елементом, який плямує старшин, та загалом честь Української армії.

Наявність і діяльність Громади старшин в конкретному підрозділі мала суттєве значення та позитивно впливала на морально-психологічний стан та відносини всередині військових підрозділів, в яких вони діяли.

Зокрема, у рапорті одного з ініціаторів заснування Громади старшин в таборі дається така оцінка діяльності аналогічної організації в 6-й Стрілковій дивізії: «...дає гарні наслідки, а саме: дійсне об'єднує старшин і підносить престиж старшини. Елементи, сіючі роздор між старшинською родиною і даваші недобрый моральний сплив, притихли. Громада старшин допомагає Комдіву в переході дивізії на дійсно регулярний шлях будування дивізії. Громада стоїть на перешкоді закладання серед старшин різних тасмних організацій, які здебільшого завдяки чуткам роз'єднують і загострюють відношення поміж старшинами...»⁵.

Нагадаємо, що на законодавчому рівні закон «Про суди честі» був затверджений Гетьманом 26 серпня 1918 р., а Директорія на державному рівні звернулася до заснування військових судів честі лише 26 липня 1921 р., коли було видано Наказ ч. 91 по Військовому міністерству та Дієвій армії «Про призначення комісії для вироблення проекту тимчасового статуту про гонорові суди». Комісія виробила два проекти статуту «про Гонорові суди» – один поширеніший, який охоплював військовослужбовців від генералів до поверхстрокових включно, другий – обмежувався лише генералами і булавними та молодшими старшинами⁶.

Згідно із законодавчими актами суди честі організовувалися при окремих частинах, при дивізіях і відповідних їм військових з'єднаннях. Однак, якщо у військовому підрозділі функціонували Громади старшин, то суди честі засновувалися ними. Наприклад, у проекті Статуту громади старшин Української армії від 23 квітня 1920 р. містився розділ 6 про суди честі⁷, згідно з яким суди честі мали утворюватися при всіх частинах, де функціонували філії «Громади». Суди честі мали складатися із 3-х членів і 2-х кандидатів, обраних на загальних зборах філії. Термін, на який обиралися суди, мав встановлюватися загальними зборами. Суд честі мусив керуватися у своїй організації та діяльності законами УНР. Судове провадження мало відкриватися: 1) за заявою заінтересованих сторін, 2) за заявою президії 3) за власним почином суду. Постанови суду честі не передбачали апеляції. Вони мали передаватися в президію для виконання і збереження при громадських архівах.

Однак, найбільше документів про діяльність Громад старшин та їх судових органів збереглося стосовно 6-ої Стрілецької та 1-ої Запорозької стрілецької дивізій, зокрема 2-ої Запорозької стрілецької бригади.

Кожен, хто вступав у «Громаду Старшин 6-ої Стрілецької Дивізії», мав дати письмову Обіцянку, де серед іншого зобов'язувався: «на випадок провини, піддаюся під Суд честі і Загальних Зборів та Президії «Громади Старшин 6-ої Стрілецької Дивізії, а наложені кари за провини зобов'язуюсь приймати, як це пристойть чесному громадянинуві і старшині»⁸.

Цікавий процесуальний документ – програма Голови суду честі⁹. Проведення суду честі за ним складалося з двох частин – I. Підготовча частина, в якій здійснюються підготовчі розпорядження, зокрема: 1) складення списку осіб, викликаних в суд; 2) оголошення обвинуваченому наказу про віддання до суду і перелік осіб, які викликаються в суд; 3) призначення дня розгляду справи. II. Власне засідання суду: 1) відкриття засідання, 2) прочитання наказу про віддання до суду, 3) пред'явлення обвинувачення, 4) пояснення обвинуваченого (за бажанням), 5) постанова суду у разі, коли звинувачений визнав себе винним, 6) допит свідків по одному, 7) читання показань свідків, які не з'явилися на суд на законній підставі, 8) останнє слово обвинуваченого, 9) вирок, 10) оголошення вироку.

Статутом про суди честі та Інструкцією суду честі Громади старшин 6-ої Стрілецької дивізії було розмежовано юрисдикцію судів честі і карних судів таким чином. Якщо в процесі розслідування справи судом честі виявиться, що вчинок члена Громади підлягає карному суду, або коли виявиться, що член Громади вчинив ще проступок, підлягаючий карному суду, необхідно припинити розслідування справи і відповідні документи передати начальнику дивізії для початку карного суду. Якщо після розслідування справи карним судом винесено виправдувальний вирок, окремі факти, розглянуті карним судом, можуть служити предметом розгляду для суду честі Громади, оскільки стосуються порушення гідності звання старшини та члена Громади. Якщо вчинок підпадає одночасно під компетенцію суду честі і карного суду, то після розслідування і розгляду справи карним судом, справу належить розглянути і в суді честі. Подобиці, які карний суд вироці прийняв за докази, є для суду честі обов'язковими. Якщо карним судом звинуваченого було позбавлено старшинського рангу, подальше розслідування суду честі Громади виключалося.

Нами узагальнено декілька категорій справ, які розглядалися судами честі різних частин української армії.

1). **Дисциплінарні справи** – найпоширеніше – про образу старшин (16.06.1921, 5.08.1921)¹⁰, при чому розглядали два види образи – образа на словах і образа дією; відмова від виконання наказу старшини (справа № 76 19.04.1921–18.06.1921¹¹, справа № 78 24.04.1921–18.05.1921), за гру в карти (справа № 90 16.05.1921–18.05.1921¹²). Виключенням була справа про образу Гонорової ради (справа № 71 6.04.1921–4.05.1921)¹³, адже факт образи цілої частини, а не окремої особи мав розглядатися лише військовим судом (ст. 2 Статуту).

2). **Справи за політичними звинуваченнями** – балачки між повстанцями і військовими, розповсюдження чуток¹⁴, в минулому служба в рядах більшовицької армії¹⁵ тощо.

3). **Шлюбно-сімейні справи** – про дозвіл на вступ в церковний шлюб (20.10.1921¹⁶); про поручика Осауленко, який хотів взяти шлюб, будучи одру-

женим та маючи 2-х дітей (31.05.1921); про вступ в законний шлюб, про бажання вступити в шлюб з колишньою дружиною пор. О.

Як правило, в шлюбно-сімейних справах ставилася під сумнів можливість для укладення шлюбу з позицій його відповідності старшинський гідності.

За характером рішення, які зустрічаються в практиці суду честі, умовно можна поділити на дві групи – процесуальні та рішення по суті. До перших переважно належали рішення, що справа не підлягає суду честі¹⁷. Однак, навіть у таких випадках суд честі не обмежувався формальною відмовою, а приймав рішення, що правда не імперативного, а рекомендаційного характеру. Наприклад «пропонувати в 24-годинний з часу оголошення постанови термін вибачитись; зауважити, що при повторенні будуть вжиті самі рішучі заходи»¹⁸, «запропонувати подати рапорт про видалення з частини»¹⁹ тощо. До рішень по суті можна віднести такі рішення: 1) виправдання, 2) догана, 3) видалення зі служби²⁰, 4) принесення вибачень. Іноді догана і принесення вибачень могли застосовуватися разом. Щодо шлюбно-сімейних справ зустрічаються рішення «схвалити» та «схвалити за умови» (наприклад, «суд честі не знайшов причин порушаючих старшинську гідність при вступі в шлюб пор. Р. з п. О. і постановив – пор. Р. може вступити в шлюб з п. О. по одержанню документів про розлучення»).

Одними з найцікавіших та неоднозначних видаються нам рішення суду честі про проведення поєдинку. В статуті «Про гонорові суди» на час війни поєдинки заборонялись, так само під час полону і інтернування. Однак, зазначалося, що у разі ображення військового цивільним, він не може битися на поєдинку, але за ним залишається право шукати сатисфакції шляхом поєдинку після війни²¹. Водночас у Положенні про суд честі 1-ої Запорізької стрілецької дивізії військ УНР міститься пункт: «якщо суд честі вирішить, що поєдинок являється єдиним засобом задовольнити ображене лицарство старшини, суд приймає рішення про необхідність поєдинку». В практиці суду честі Громади старшин 6-ої Стрілкової дивізії зустрічається щонайменше два рішення про необхідність проведення поєдинку як єдиного засобу для задоволення ображеної гідності.

Видається, що наведене вище дає змогу нам зробити певні висновки та узагальнення. Логічно було б припустити, і до цього, безумовно, є підстави, що в заснуванні судів честі українські старшини орієнтувалися на досвід імперських армій. Однак існували й суттєві відмінності. По-перше, це можливість організації судів честі при обраних самоврядних органах – Громадах старшин, тоді як суди честі Німеччини, Австро-Угорщини та Росії існували лише при різного рівня військових підрозділах та з'єднаннях. До речі, сама назва органу – «грумада» – є не випадковою та відсилає нас до громади як традиційної самоврядної основи суспільного життя на українських територіях, починаючи від Руської Правди (а може й раніше) і аж до конституційних проєктів кін. XIX ст.

Цікаво й те, що суди честі УНР розглядали справи абсолютно не притаманні для імперських офіцерських судів, однак цілком традиційні для козацьких самоврядних судових органів. Зокрема йдеться про шлюбно-сімейні справи, відсоток яких серед інших справ є доволі помітним.

Можливо такою тяглістю традиційних історико-правових інститутів у свідомості та ментальності українських військовиків до певної міри можна пояснити і збереження в нормативних документах та в суддівській практиці інституту поєдинку, який змістовно перетинається із традицією судового поєдинку та суду Божого (обидва передають вирішення справи на розсуд вищого природного авторитета) та який на цей час вже був заборонений та кримінально переслідуваний у країнах Європи.

Загалом суд честі в УНР – це суд *старшинського самоврядування*, організований за корпоративним становим принципом, принципом обрання та відокремленості від військово-судової організації.

Деякі російські дослідники відносять суди честі до громадських організацій, однак навряд чи з цим можна погодитися з огляду на таке. Принципова відмінність відносин самоврядування від громадських організацій полягає в наявності публічно-правового елементу. Адже навіть якщо судовий орган є за своєю організацією недержавним утворенням, його правосуб'єктність не є суто приватно-правовою, оскільки стосується, зокрема, і публічних відносин – повноваження суду, імперативність та забезпеченість його рішень, певні аспекти юрисдикції. До того ж, організаційна структура судів честі в УНР дає додаткові підстави оцінювати їх правовий статус як органів старшинського самоврядування.

1. Іванова А. Ю. Суди честі в період української революції 1917–1921 рр.: нормативне регулювання // Сила права і право сили: історичний вимір та сучасне бачення проблеми: матеріали XXXII Міжнародної історико-правової конференції (28–31 травня 2015 року, м. Полтава). – Київ – Полтава: ПУЕТ, 2015. – С. 294–299. **2.** ЦДАВО України. – Ф. 2373с, оп. 3, спр. 2. **3.** Тинченко Я. Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917–1921) : наукове видання. – К., 2007. – 536 с. **4.** ЦДАВО України – Ф. 2373с, оп. 3, спр. 1, арк. 4–6. **5.** Там само – Арк. 3. **6.** ЦДАВО – Ф. 2432с, оп. 1, спр. 18, арк. 13. **7.** ЦДАВО – Ф. 2373с, оп. 3, спр. 2. **8.** ЦДАВО – Ф. 2373с оп. 3 спр 2, арк. 12. **9.** ЦДАВО – Ф. 3217, оп. 1, спр. 404, акр. 6. **10.** ЦДАВО – Ф. 3219, спр 14, акр 12,13, 50–51. **11.** ЦДАВО – Ф. 3217с, оп. 1, спр. 418, спр. 421. **12.** ЦДАВО. – Ф. 3217 с, оп. 1, спр. 419. **13.** ЦДАВО – Ф. 3217с, оп. 1, спр. 494. **14.** ЦДАВО – Ф. 3217, спр. 398. **15.** ЦДАВО – Ф. 3217, спр 399. **16.** ЦДАВО – Ф. 3219, спр. 14. **17.** Там само. **18.** Там само. – Арк. 12, 13. **19.** Там само. – Арк. 25. **20.** Там само. – Арк. 50, 51. **21.** Там само. – Ф. 2432с, оп. 1, спр. 18, арк. 14.

Ivanova A. Yu. Judiciary of the officers' self-government in the UNR Army

The paper, based on newly discovered archival documents, outlines the main aspects of the place of the military self-government of the UNR army in military administration of the UNR system. Particular attention is paid to the role and place of the judiciary of the military self-government of the UNR Army, reviewed and summarized the regulatory framework and the judicial courts of honor of various army divisions of the UNR period of the Ukrainian revolution of 1917–1921.

It would be logical to assume, that the establishment of the Officers' courts of honor relied on the experience of imperial armies. However, there are significant differences. First is the ability of courts of honor at a self-selected bodies – the Officers' Community, while the courts of honor of Germany, Austria-Hungary and Russia exist only at different levels of military units and formations. Incidentally, the very name of the body – he «community» – is not acci-

dental and refers to a self-governing community as traditional foundations of social life on Ukrainian territory.

Another interesting fact is that the courts of honor of UNR case considered absolutely not appropriate for the imperial court officer, but it is traditional Cossack self-judiciary. Specifically talking about marriage and family affairs, which percentage among other things is quite noticeable.

Perhaps this continuity of traditional historical and legal institutions in the minds and mentality of Ukrainian troops can explain the preservation of the regulations and the judicial practice of the duels that substantially overlaps with the tradition of judicial duel and judgment of God (both convey the resolution of the case at the discretion of the higher natural authority) and which at this time was already forbidden and criminal persecution in Europe.

The Officers' court of honor in the UNR is a self-organized court with the corporate and caste principle, the principle of selection and separation of military and judicial organizations.

Some Russian researchers attribute courts of honor public organizations, but hardly can agree with this. The principal difference between government relations of NGOs is available in public law element. Even if the judicial authority is in its non-formation of the organization, its legal personality is not a purely private law, as regards in particular and public relations – the powers of the court and the security imperative of its decisions, certain aspects of jurisdiction. In addition, the organizational structure of the courts of honor in the UNR provides additional reason to evaluate its legal status of petty government.

Key words: history of law, sources of law, Ukrainian revolution 1917–1921, military self-government, judiciary in the UNR Army, the UNR army, courts of honor in the UNR Army.

УДК 321 (091); 340 (091); 340.13.

І. В. МУЗИКА,
кандидат юридичних наук

СПІЛЬНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ І ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СИСТЕМІ ДЖЕРЕЛ ПРАВА УРСР ПОВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Стаття є спробою окреслити основні аспекти проблеми визначення ролі та місця в системі джерел права Української РСР повоєнного періоду спільних актів уряду та громадських організацій, з огляду на значну кількість таких нормативних актів, значна частина з яких не була оприлюднена у Зібранні постанов і розпоряджень Уряду УРСР через їх засекреченість.

Ключові слова: історія права, джерела права, спільні нормативні акти державних і громадських організацій, юридична сила, Центральний Комітет Комуністичної Партії України, Рада Міністрів Української РСР, Українська Республіканська Рада Професійних Спілок і Центральний Комітет Ленінської Комуністичної Спілки Молоді України.

Музыка И. В. Совместные нормативно-правовые акты государственных органов и общественных организаций в системе источников права УССР послевоенного периода

Статья является попыткой очертить основные аспекты проблемы определения роли и места в системе источников права Украинской ССР послевоенного периода